

Særskilt språkopplæring

Elever som har et annet morsmål enn norsk eller samisk, har rett til særskilt språkopplæring frem til de kan norsk godt nok til å følge den vanlige opplæringen. Særskilt språkopplæring skal bestå av forsterket opplæring i norsk. Ved behov skal eleven også få morsmålsopplæring, tospråklig opplæring i fag eller begge deler.

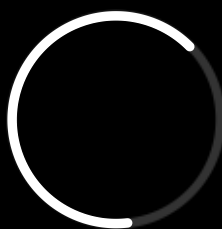
REGELVERK | SIST ENDRET: 01.08.2024

Gode kunnskaper i norsk er viktig for at elever skal utvikle grunnleggende ferdigheter, tilegne seg faglig kompetanse, gjennomføre videregående opplæring og kunne delta i det norske samfunnet.

Elever som har et annet morsmål enn norsk eller samisk, og som ikke kan norsk godt nok til å følge den vanlige opplæringen, har rett til særskilt språkopplæring. Det står i opplæringsloven § 3-6 for grunnskolen og § 6-5 for den videregående opplæringen.

Opplæringsloven i praksis: Særskilt språkopplæring

Filmen under gir en innføring i regelverket om særskilt språkopplæring og refleksjoner rundt praksis:

Forsterket opplæring i norsk

Særskilt språkopplæring skal alltid bestå av forsterket opplæring i norsk. Forsterket opplæring i norsk skal bidra til at elevene lærer seg norsk godt nok til at de kan følge den vanlige opplæringen i skolen.

Læreplaner for særskilt språkopplæring

- [Læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter](#)
- [Læreplan i norsk for språklige minoriteter med kort botid \(videregående opplæring\)](#)
- [Læreplan i morsmål for språklige minoriteter](#)

Forsterket opplæring i norsk kan gis på ulike måter, i eller utenfor det ordinære klasserommet.

Noen elever kan i tillegg til forsterket norskopplæring ha behov for morsmålsopplæring og tospråklig opplæring i fag for å lære seg norsk, og for å kunne utvikle seg i fagene.

Tospråklig opplæring i fag

Tospråklig opplæring i fag innebærer at eleven får opplæring i ett eller flere fag, både på norsk og på sitt morsmål, eller et annet språk eleven behersker godt. Dette kan for eksempel være i matematikk, naturfag eller samfunnsfag. Opplæringen skal sikre faglig progresjon samtidig som eleven lærer norsk. Tospråklig

opplæring i fag skal gis ved skolen eleven går på til vanlig.

Morsmålsopplæring

Morsmålsopplæring er opplæring i elevens morsmål. Opplæringen skal bidra til å styrke elevens forutsetninger for å beherske det norske språket, og læringsmulighetene til eleven i fag.

Morsmålsopplæring kan gis på en annen skolen enn den eleven går på til vanlig. Dette henger sammen med at morsmålsopplæring blir gitt i tillegg til det ordinære timetallet.

Fjernundervisning

Hvis skolen eleven går på ikke har egnet undervisningspersonell, kan eleven få morsmålsopplæring og tospråklig opplæring i fag som fjernundervisning.

[Les mer om fjernundervisning](#)

Vurdere elevens ferdigheter i norsk

Eleven har rett til særskilt språkopplæring frem til hen kan godt nok norsk til å kunne følge den vanlige opplæringen.

Kommunen eller fylkeskommunen må konkret vurdere hva som er godt nok i hvert enkelt tilfelle, og basere vurderingen på et pedagogisk faglig kunnskapsgrunnlag.

Kommunen eller fylkeskommunen skal jevnlig vurdere om elever som får særskilt språkopplæring har opparbeidet seg tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å kunne følge den ordinære opplæringen. Hvor ofte de skal gjøre en slik underveisvurdering vil variere og må vurderes konkret.

Det er ikke gitt nasjonale føringer for hvordan kommunen og fylkeskommunen skal vurdere elevens norskkunnskaper, eller om de skal benytte digitale kartleggingsverktøy. Hvis kommunen eller fylkeskommunen velger å bruke et digitalt verktøy, bør de bruke et verktøy som er egnet til å vurdere norskferdighetene til elever som lærer norsk som andrespråk, og ikke beregnet på elever med norsk som førstespråk/morsmål.

Udir har utviklet et eget kartleggingsverktøy i grunnleggende norsk. Det er frivillig for kommunen og fylkeskommunen å bruke kartleggingsverktøyet. Ved hjelp av kartleggingsverktøyet kan lærere finne ut:

- om elever med norsk som andrespråk trenger særskilt språkopplæring
- hvilken norskopplæring eleven trenger
- når eleven er klar for å gå over til ordinær opplæring

Kartleggingsverktøy i grunnleggende norsk

Innføringsopplæring

I en periode kan kommunen og fylkeskommunen organisere opplæringen for elever med vedtak om særskilt språkopplæring og kort botid i egne grupper, klasser eller ved egne skoler.

Les mer om innføringsopplæring

Krav til vedtak

Kommunen eller fylkeskommunen må fatte vedtak om at en elev har rett til særskilt språkopplæring. Når de fatter vedtak, må de følge forvaltningslovens regler om saksbehandling. Dette innebærer blant annet at saken må være så godt opplyst som mulig etter forvaltningsloven § 17.

Hva som er elevens beste skal være et grunnleggende hensyn i vurderingen av retten til særskilt språkopplæring, og kommunen og fylkeskommunen må også ivareta elevens rett til å medvirke og bli hørt i prosessen. Dette følger av Grunnloven § 104, Barnekonvensjonen artikkel 3 og 12 og opplæringsloven kapittel 10.

Fritak fra vurdering med karakter

Minoritetsspråklige elever i grunnskolen som starter på opplæringen i Norge i siste halvdel av et skoleår, har rett til fritak fra vurdering med karakter i alle fag dette skoleåret.

Elever i grunnskole og videregående opplæring som får opplæringen organisert som innføringsopplæring, har også rett til fritak fra vurdering med karakter i hele perioden de får innføringsopplæring. Det står i opplæringsforskriften § 9-20. Elever i videregående opplæring kan ikke bli fritatt fra standpunktkarakter etter denne bestemmelsen.